

O CHYTRÉ PRINCEZNE

DVA ŘEMESLNÍCI ŠLI SVĚTEM. JEDENKRÁTE PŘIJdou ku pěknému zámku a plotem se dívají oba do zahrady, kde se krásná kněžna procházela. „Bořku, víš-li, co bych si přál?“ ptal se jeden z nich, mladý, hezký chasník.

„Snad abys byl pánem toho zámku, ne?“ odpověděl Bořek.

„Chyba lávky, neuhodl jsi! Tu princeznu bych chtěl.“

„Jiříku, ty nejsi hloupý; já myslil jen na jedno, ale ty myslíš na princeznu i na zámek. Ale nedělej si daremné laskominy a pojď, máme ještě hezký kus cesty před sebou.“

„Bořku! čertu bych duši dal, kdybych dostal tu princeznu.“

„To bych přece nedal,“ odpověděl Bořek a táhl Jiříka od plotu. Šli až do chladného boru, blíže města, a tam si v stínu lehli, by utrmáceným oudům trochu pohovili. Bořek usnul, sotva dolehl, ale Jiřík nemohl živou mocí usnout, neustále mysle na krásnou princeznu. Tu jde kolem mládenec zeleně oblečený a vida, že Jiřík nespí, zastavil se u něho.

„Dobrého zdraví, mladý, kampak jdete?“ ptal se Jiříka.

„I chodíme tak světem, ale já jsem toho již syt, člověk při tom vystojí jako pes.“

„To rád věřím, nejlepší jest být pánem.“

„I toť se ví že je, jen kdyby ním mohl každý být.“

„Inu, někdy to záleží jenom na vůli.“

„Což je o vůli, oni by si lidé všelicos žádali, kdyby se jim to vyplnilo. – Já ku příkladu bych chtěl mít tu princeznu z blízkého zámku a povídal jsem již prvé, že bych čertu duši dal, kdybych ji dostal.“

„Myslíš to opravdu?“

„Opravdu, opravdu.“

„Tvoje žádost má se ti vyplnit. Já jsem čert, a když se mi zapíšeš, ve čtvrt hodině budeš bohatým princem a můžeš jeti k princezně, která si tě oblíbí a za manžela vezme. Zde je lístek a péro, natrhni si malíček a krví se podepiš.“

Bez rozmýšlení vzal Jiřík osten, natrhl si malíček a krví se čertu na lístek podepsal.

„Tak; nyní jsi můj. A za kolik let si mám pro tebe přijít?“

„Inu, já myslím, za dvacet let; když užiju tak dlouho lásky krásné princezny a světských rozkoší, půjdu rad s tebou.“

„Dobře tedy, zde máš váček plný dukátů; ať z nich ubíráš, jak dlouho chceš, bude vždy plný. Rozvaž svůj vak, máš tam své šaty proměněné v knížecí. Ustroj se a za lesíkem na tě čeká několik služebníků s koněm pro tebe přistrojeným. Sedni na něj a jeď k zámku, daje si jmeno nějakého prince nebo knížete.“

„Ale vždyť já neumím tak mluvit, jak se to na knížete patří, a v prvním okamžení se prozradím.“

„O to se nestarej, budeš všechno umět, nač si pomyslíš, a všechno se ti bude věřit. Jen jdi, dokud se tvůj kamarád nevzbudí.“

Nato čert zmizel a Jiřík rozvázav vak, našel opravdu skvostné šaty a začal se strojit. Potom šel za lesík, kde mu již vyšňoření služebníci v oustrety přijížděli, vedouce koně bujného. Jiřík se naň vyšvihl tak šikovně, jako by byl u nejznamenitějšího podkoního ve cviku býval. Nato se obrátili ke knížecímu zámku.

Bořek se zatím probudil, a když Jiříka vedle sebe neviděl, myslil, že šel napřed; sebral tedy své věci a pospíchal dále. Nechme ho jít, kam chce, a nahlídněme, co se zatím v zámku dalo.

Mladá princezna byla ještě v zahradě, když Jiřík do zámku přijel. I dal se u krále ohlásit, že je ten a ten princ

z té a z té země, by mu kníže krátkého pohostinství ve svém zámku popřál.

Král ho s velikou uctivostí přijal a hned se pokoje chystaly a služebníci museli vaky a věci princovy, kterými ho čert zásobil, do nich nosit. Skvostná tabule byla přichystána a Jiřík se oblékl do samého zlata, by se jen princezně zalíbil. A to se mu skutečně také podařilo. Jak jej princezna spatřila, hned se jí zalíbil a jediné její přání bylo, aby hezký princ u nich navždy zůstal. Ale Jiřík se také okolo ní točil jako na vřetenku a od huby se mu jen prášilo; měl radost sám ze sebe, že mu rozprávka plyne jako voda. Když byl nějaký den v zámku, dělal, jako by chtěl již pryč, zatím měl ale strachu dost, jestli ho pustí.

Ale princezna se otci svěřila a prosila ho, by prince déle zdržoval; to otec také učinil, a Jiřík zůstal rád, neboť pozoroval, že je náviděn. Jednoho dne byl s princeznou o samotě, i použiv té chvíle zjevil jí svou lásku, a když slyšel, že i ona jej miluje, šel k otci a žádal o její ruku. Řekl, že nemá žádné knížectví, proto prý, že je nejmladší syn otcův, ale že si může tu chvíli i to největší koupit. Beze všech překážek je starý kníže požehnal a Jiříka za svého spoluvládce ustanovil. Brzo se slavila svatba a Jiřík byl jako v nebi! –

Lidé ho měli rádi, neboť byl dobrý a žádnému bez příčiny neublížil. Za několik let nato umřel starý král a Jiřík byl sám panujícím knížetem.

Již měl dva syny a dceru a žil se svou manželkou velmi šťastně. Někdy ovšem vzpomněl na čerta, ale vždy si myslil: „I do té doby ještě dlouho, kdo ví, co se nestane.“

Ale doba ta uběhla jako nic, a již scházel do dvaceti jen rok. Když se Jiřík vzpamatoval, zalekla ho krátká ta lhůta tak, že pro strach dnem i nocí spáti nemohl. Bledý co stín chodil po zámku a s bolestí se díval na své děti a na svoji drahou manželku. Což by ušlo oku milující choti! Často

se ptala Jiříka, co mu schází, ale on všelijak se vymlouvaje nikdá příčinu povědět nechtěl. Tak to trvalo celičký rok, a již mu zbýval jen den. Celý den nic nejedl a do svého pokoje se zamkl, aby neviděl slze manželčiny a otázkám jejím se vyhnul. Večer se ale dvěře samy otevrou a do nich vkročí zeleně oblečený mládenec.

„No Jiříku,“ pravil k bledému knížeti. „Jestlipak jsi vzpomněl, že je dnes dvacet roků a že máš jít se mnou?“

„Bodejt bych zapomněl; ale vidíš, mám ještě všelicos na řízení, ještě jsem se nerozloučil s mojí manželkou, popřej mi ještě tři dni.“

„To ti udělám, a mnohem více. Vyvol si po tři dni každý den jednu věc, ať to je co je, a jestli bych nebyl s to tobě to udělat, dám ti cedulku zpátky a více žádného práva k tobě míti nebudu.“

Jiřík poděkoval čertu a byl tomu velice povděčen; neboť se domníval, že snad nějak čerta ošidí. Mnohem veselejší vyšel z pokoje a šel ku kněžně, by se s ní potěšil. Kněžna vidouc úsměv na tváři svého miláčka byla též veselejší; šli spolu na procházku.

„Pověz mi, drahá, co by tě tak těšilo, kdybys to ještě měla?“ ptal se Jiřík, doufaje, že se od manželky něčeho doví; neboť si nemohl na žádnou práci pro čerta vzpomenout.

„I já mám všecko, a jen bych si přála, abys byl veselejší.“

„Vždyť jsem již zase veselý dost. Ale pověz přece, vždyť je to jen o řeč. Jakkak bys ještě chtěla mít zámek okrášlený?“

„Náš zámek je zpředu dost pěkný, ale zezadu není žádná vyhlídka. Kdyby ta ukrutná skála nebyla, bylo by to lepší.“

„Máš pravdu,“ odpověděl Jiřík a hned si umínil tu práci čertu uložit. Navečer stál čert před knížetem a ptal se ho, co žádá, aby udělal.

„Já chci, abys mně do rána skálu, která nám vzaду celý zámek zaclání, odrovnal.“

„Má se ti to stát, jak žádáš,“ odpověděl čert a odešel.

Kníže myslil, že to čert neudělá a že mu zbude více času, ale velmi se ulekl, když ráno vstal a přistoupiv k oknu, šírou pláň spatřil, na kteréž po skále ani památky nebylo. Jde pro manželku a ukazuje jí to.

„Probůh, muži! ty máš spolek s čertem, aneb jsi kouzelník?“ zvolala kněžna a s podivením se dívala ven.

„Toť bych ti byl dávno již tu radost udělal, ale já sám nevím, co se to stalo, snad nějaký šotek naši rozmluvu včera poslouchal. Přej si tedy schválně ještě nějakou věc, zdali se i to vyplní!“

Kněžna ale byla chytrá žena, ona věděla, že to není s dobrým a že jí manžel něco strašlivého tají. Na oko tedy řekla, že si přeje celou tu šírou pláň v nejkrásnější zahradu proměněnou, v níž by květin a bylin a stromů ze všech krajů světa bylo, a to všecko v plném květu. Ale v duchu si myslela: Počkej, jestli to zejtra bude, neupustím a Jiřík se mi musí přiznat. Večer dostal čert úlohu na planině zahradu udělat, v nížto všechny květiny a stromy ze všech dílů světa býti mají. Čert to slíbil a odešel; když se ráno kníže probudil, zarazila ho vůně tisícerych květin, které se v nejkrásnějším květu po rozsáhlé rovině skvěly. Byl to daleký, krásný ráj! Přišla i kněžna, které to pokoje nedalo, a s hrůzou i zalíbením utkvělo oko její na rozkošné květnici. Najednou se ale odvrátila, vzala Jiříka za ruku a pravila:

„Nyní, můj drahý muži, mi nesmíš déle tajit, že máš spolek s čertem. Já to jistě vím a raděj mi pověz, na jak dlouho jsi zavázán, bych tě mohla potěšit aneb dobrou radou ti přispět?“

„Již je pozdě, moje srdce, dnes je poslední den, večer přijde ještě pro jednu věc a pak jsem jeho.“ Nato Jiřík od začátku až do konce pověděl, co byl a co se s ním stalo. Kněžna mu ráda všecko odpustila, protože ho velice milovala a věděla, že pouze z lásky k ní chybil.

„Nebud' smuten a neběduj, ať si toho žádný nevšímne. Budeme veselí, a až večer přijde čert, pošli ho jen ke mně. Já si do té doby něco vymyslím.“

Jiřík byl jako znova narozen a všecka tíže s něho spadla. Hned šel se svou chotí a celý den byl s dětmi vesel, jako by jakživo nic nebylo. Večer se v určitou dobu čert dostavil. „Copak jsi dnes vymyslil?“ ptal se knížete.

„Jdi jen k mé paní, ona ti řekne, co chce, já již nic nevím.“

Čert vešel do pokoje kněžnina, kteráž ho již očekávala.

„Ty jsi ten čert, co máš mého manžela odnést?“

„Ano.“

„Mohu si tedy místo něho jednu věc vyvolit, ať to je cokoliv?“

„Ano.“

„A jestli mi to neuděláš, nemáš k němu více moci?“

„Nemám.“

„Dobře tedy; pojď sem a vytrhni mi tři vlasy z hlavy, ale nesmí jich být více ani méně, a ať mne to ani dost málo nebolí.“

Čert se zamračil, přistoupil blíže k paní a čerstva vzal tři vlásky a vytrhl. Ale paní přece vykřikla. „Vidíš, to máš již jeden vroubek, já ti řekla, ať mne to ani dost málo nebolí, ale nechť, to ti prominu, nyní vezmi ty tři vlasy a změř je.“

Čert je změřil a paní opět pravila: „Nyní mi uděláš ty vlasy každý o dva lokte delší, ale ne abys myslil nastavit je, ty samé natáhni, aby byly každý o dva lokte delší.“

Čert se chvíli na ně díval, ale nevěděl si rady, prosil tedy kněžnu, aby mu dovolila do pekla je s sebou vzít a s tovaryši se poradit. Kněžna mu to dovolila a čert s vlasy zmizel.

Když přišel do pekla, svolal všechny tovaryše své, položil vlasy před Lucifera na stůl a povídal, co se s nimi státi musí.

„Tenkrát jsi prohrál, chytroušku,“ řekl pán, „dostal se na tě jinší kos. Co s nimi? Natáhnem-li je, přetrhnou se, bouchnem-li do nich, roztlučou se, dáme-li je do ohně, spálí se. Nezbyvá ti nic jiného než se vrátit a místo vlasů cedulku odvésti.“

„Ó já k ní nepůjdu, mohlo by se mi zle vést.“

„Proč si nedáš lepší pozor? Nyní jdi a odveď, co ti více nepatří.“

Čert musel cedulku vzít a komu patřila odvést. Slítl tedy do zámku, ale boje se tam vstoupit, číhal u okna, až je kníže otevře. Když se toho dočkal, hodil ceduli do pokoje a zmi-
zel. S nevýslovnou radostí zdvihl Jiřík cedulku a běžel k své manželce, která již napřed věděla, jak to dopadne. Děkovali Bohu, že je z nebezpečství vyvedl, a žili spokojeně až do smrti.